

**RADA
EVROPSKÉ UNIE**

**Brusel 12. ledna 2006 (10.02)
(OR. fr)**

5203/06

**Interinstitucionální spis:
2005/0261 (COD)**

**JUSTCIV 3
CODEC 18**

NÁVRH

Odesílatel: Evropská komise
Ze dne: 15. prosince 2005
Předmět: Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)

Delegace naleznou v příloze návrh Komise podaný s průvodním dopisem Jordiho AYETA PUIGARNAUA, ředitele, pro Javiera SOLANU, generálního tajemníka, vysokého představitele.

Příloha: KOM(2005) 650 v konečném znění

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 15.12.2005
KOM(2005) 650 v konečném znění

2005/0261 (COD)

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY
o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)

(předložený Komisí)

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

1.1. Historické souvislosti a cíl návrhu

Bruselská úmluva z roku 1968 o příslušnosti, uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech obsahuje možnost, aby si žadatel vybral mezi více soudy, čímž dochází k nebezpečí, že některá ze stran dá přednost soudům v jednom členském státě před soudy v jiném členském státě z toho prostého důvodu, že jeho právní předpisy by v tomto členském státě byly výhodnější. Členské státy s cílem snížit toto nebezpečí podepsaly na stejném právním základě roku 1980 Římskou úmluvu o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy.

Amsterodamská smlouva dodala mezinárodnímu právu soukromému, jehož zdrojem je Společenství, nový popud. Rovněž Společenství na tomto právním základě přijalo nařízení tzv. „Brusel I“¹, které ve vztazích mezi členskými státy nahradilo Bruselskou úmluvu z roku 1968. Dne 22. července 2003 Komise předložila návrh nařízení o právu rozhodném pro nesmluvní závazkové vztahy („Řím II“).² Římská úmluva je nyní jediným nástrojem v oblasti mezinárodního práva soukromého na úrovni Společenství, který má ještě podobu mezinárodní smlouvy. Nevýhody, které z toho vyplývají, jsou neodůvodněné, jelikož nástroje „Brusel I“, „Řím II“ a Římská úmluva z roku 1980 tvoří jeden celek, který obsahuje pravidla mezinárodního práva v oblasti smluvních i nesmluvních závazků občanskoprávní či obchodní povahy na úrovni Společenství.

1.2. Odůvodnění návrhu

Vídeňský akční plán³ uznal, že slučitelnost kolizních norem je pro realizaci cíle vzájemného uznávání soudních rozhodnutí důležitá. Program vzájemného uznávání⁴ z roku 2000 předkládá opatření pro harmonizaci kolizních norem jakožto doprovodná opatření, která usnadňují provádění zásady vzájemného uznávání. Evropská rada⁵ nedávno v Haagském programu připomněla, že práce v oblasti kolizních norem pokud jde o smluvní závazky („Řím I“) by měly „rozhodným způsobem pokračovat“. Akční plán Rady a Komise pro provádění tohoto programu předpokládá, že v roce 2005 bude přijat návrh „Řím I“⁶.

¹ Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22.12.2000, Úř. věst. L 12, 16.1.2001, s. 1.

² KOM(2003)427 v konečném znění.

³ Úř. věst. C 19, 23.1.1999, s. 1, bod 40 c).

⁴ Úř. věst. C 12, 15.1.2001, s. 8.

⁵ Haagský program, závěry z předsednictví ze dne 5.11.2004, bod 3.4.2.

⁶ Bod 4.3.c).

2. VÝSLEDKY KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A DALŠÍMI ORGÁNY – ANALÝZA DOPADU

Tento návrh navazuje na obsáhlou konzultaci s členskými státy, s ostatními orgány a s občanskou společností, zejména v rámci zelené knihy ze dne 14. ledna 2003⁷; po této konzultaci následovalo dne 7. ledna 2004 veřejné slyšení v Bruselu. Přibližně osmdesát reakcí na zelenou knihu⁸ od vlád, univerzit, právníků a různých hospodářských subjektů potvrdilo, že Římská úmlouva je nejen dobře známým nástrojem, ale že je rovněž velice oceňována v dotyčných kruzích, které se velkou většinou vyslovily pro její přeměnu na nařízení Společenství a potvrdily, že je nezbytné modernizovat některá z jejích pravidel. Komise kromě jiného již ve dnech 4. a 5. listopadu 1999 uspořádala veřejné slyšení s názvem „Elektronický obchod: soudní pravomoc a použitelné právní předpisy“, k němuž obdržela přibližně 75 písemných příspěvků.

Evropský hospodářský a sociální výbor a Evropský parlament se ve svých stanoviscích z 29. ledna⁹ a 12. února 2004¹⁰ vyslovily kladně k přeměně úmluvy na nařízení Společenství a k její modernizaci.

Dne 17. února 2005 se sešli odborníci ze členských států, aby posoudili předběžný návrh nařízení „Řím I“, který připravily útvary Komise.

Vzhledem k omezenému dopadu, který tento návrh má na stávající právní rámec a dotčená prostředí, se Komise rozhodla neprovádět formální analýzu dopadu. Cílem návrhu totiž není vytvořit nový soubor právních norem, ale přeměnit dosavadní úmluvu na nástroj Společenství. Provedené změny jinak umožňují modernizovat některá ustanovení Římské úmluvy a vyjasnit a upřesnit její znění, čímž se posílí právní jistota bez zavádění nových prvků, které by mohly podstatně změnit stávající právní režim. V případě všech provedených změn zvolené směřování zohledňuje široké veřejnosti přístupné výsledky mnoha konzultací, které k této problematice Komise uspořádala. Bližší informace o povaze a dopadu provedených změn získáte prostřednictvím zvláštních komentářů ke každému článku (níže uvedený bod 4.2).

3. PRÁVNÍ STRÁNKA NÁVRHU

3.1. Právní základ

Od vstupu Amsterodamské smlouvy v platnost se kolizní normy řídí čl. 61 písm. c) Smlouvy o ES. Podle článku 67 Smlouvy o ES ve znění Niceské smlouvy bude nařízení přijato postupem spolurozhodování, který upravuje článek 251 Smlouvy o ES. Čl. 65 písm. b) uvádí, že „opatření v oblasti soudní spolupráce v občanských věcech... přijímaná ..., pokud je to nutné k řádnému fungování vnitřního trhu, zahrnují mimo jiné: ... podporu slučitelnosti kolizních norem platných v členských státech a předpisů pro řešení kompetenčních sporů...“. Zákodárce Společenství má tedy prostor pro vlastní uvážení, zda je opatření pro řádné

⁷ KOM(2002)654 v konečném znění.

⁸ K nahlédnutí na této internetové adrese:

http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/consulting_public/rome_i/news_summary_rome1_en.htm

⁹ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Zelené knize o přeměně Římské úmluvy z roku 1980 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy na nástroj Společenství a její modernizaci. INT/176 ze dne 29.1.2004

¹⁰ Usnesení Evropského parlamentu o výhledech na sblížení ustanovení procesních právních předpisů v občanskoprávních věcech v Evropské unii (KOM(2002) 654 - KOM(2002) 746 – C5-0201/2003 – 2003/2087(INI)), A5-0041/2004.

fungování vnitřního trhu nezbytné. Harmonizace kolizních norem v oblasti závazkových vztahů ze smluv je pro řádné fungování vnitřního trhu nezbytná.

Oddíl IV Smlouvy o ES, do něhož spadá oblast, na kterou se vztahuje tento návrh, se nepoužije pro Dánsko, a to na základě protokolu, který se na něj vztahuje. Nepoužije se rovněž v případě Irska a Spojeného království, pokud tyto země nevyužijí možnosti připojit se k této iniciativě za podmínek, jež vymezuje protokol přiložený ke Smlouvě.

3.2. Zásady subsidiarity a proporcionality

Cíle návrhu, tzn. přijetí jednotných pravidel pro právo rozhodné pro smluvní závazkové vztahy, jež mají zajistit lepší předvídatelnost soudních rozhodnutí v této oblasti, nemohou členské státy dostatečným způsobem dosáhnout a z důvodu účinnosti opatření je tedy tento cíl lépe dosažitelný na úrovni Společenství. Společenství proto může přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy. Způsob harmonizace kolizních norem posiluje právní jistoty, aniž je nutná harmonizace hmotného práva použitelného pro smlouvy, a zcela splňuje zásadu proporcionality, kterou uvádí zmíněný článek.

Protokol o používání zásad subsidiarity a proporcionality v bodě 6 stanoví, že „za jinak stejných podmínek by se směrnici měla dávat přednost před nařízeními“. Pro tento návrh se však nařízení jeví jako nejvhodnější nástroj, neboť jeho ustanovením se stanoví jednotná pravidla pro rozhodné právo, jež jsou podrobná, přesná a bezpodmínečná a nevyžadují žádné opatření pro provedení do vnitrostátních právních předpisů. Kdyby naopak členské státy měly možnost je provést, vneslo by to právní nejistotu, kterou má tento návrh právě odstranit.

4. POSOUZENÍ USTANOVENÍ NÁVRHU

4.1. Úpravy spojené s povahou nástroje

Kromě zásadních změn (bod 4.2) zřejmé rozdíly v právní povaze mezi Římskou úmluvou (dále jen „úmluva“) a nařízením odůvodňují určitý počet úprav: kromě čistě formálních změn se jedná například o to, aby členské státy měly možnost vznést výhrady (článek 22), po oznámení přijmout nové kolizní normy (článek 23) nebo o omezenou dobu trvání úmluvy (článek 30). Rovněž oba protokoly, které tvoří přílohu úmluvy a týkají se jejího výkladu Soudním dvorem, již nemají smysl.

4.2. Úpravy, jejichž cílem je modernizovat pravidla Římské úmluvy

S ohledem na podobnost mezi úmluvou a navrhovaným nařízením se posouzení ustanovení omezuje na základní změny, které byly v úmluvě provedeny.

Článek 1 – Věcná působnost

Cílem navrhovaných změn je přizpůsobení oblasti působnosti budoucího nástroje „Řím I“ oblasti působnosti nařízení „Brusel I“ a zohlednění práce Rady a Evropského parlamentu na projektu „Řím II“. Písmeno e) potvrzuje vynětí arbitrážních dohod a volby soudu, přičemž většina reakcí na zelenou knihu měla za to, že arbitrážní dohody jsou již dostatečně upraveny právními předpisy na mezinárodní úrovni, zatímco otázka ustanovení o volbě soudu by měla být nakonec určena nařízením „Brusel I“. Písmeno f) slučuje do jediné normy body e) a údaje týkající se práva obchodních společností z bodu f) úmluvy. První věta bodu f) úmluvy byla vypuštěna z důvodu zavedení zvláštní normy v oblasti zastoupení (článek 7). Písmeno i)

navrhuje posuzování předsmulvních závazků, které podle příspěvků potvrzuje analýzu většiny právních systémů v Unii a restriktivní pojetí smlouvy, které Soudní dvůr přijal v rámci své judikatury o čl. 5 odst. 1 nařízení „Brusel I“: pro potřeby mezinárodního práva soukromého by tyto závazky byly posuzovány jako deliktní a byly by upraveny v budoucím nástroji „Řím II“.

Článek 2 – Použití práva třetí země

Z diskusí o předloze nařízení „Řím II“ vyplývá, že v některých jazykových zněních je název článku 2 úmluvy „všeobecná povaha“ zdrojem nejasností: kvůli vyjasnění se jevílo jako užitečné jej změnit.

Článek 3 – Možnost svobodné volby

Změny navrhované v druhé a třetí větě odstavce 1 vyzývají soudy, aby hledaly skutečný konkludentní projev vůle místo čistě domnělých projevů vůle: na jedné straně navrhuji, aby bylo zohledněno jednání smluvních stran, a na druhé straně mají ujasnit úlohu volby soudu tak, aby byla posílena právní předvídatelnost.

S cílem dále posílit svobodné rozhodnutí stran klíčová zásada úmluvy, odstavec 2, opravňuje smluvní strany, aby si jako rozhodné právo zvolily statutární předpisy. Zvolená formulace má zejména povolit volbu zásad UNIDROIT, zásad *Principles of European Contract Law* nebo případného budoucího volitelného nástroje Společenství, přičemž bude zakázána volba *lex mercatoria*, který není dostatečně přesný, nebo soukromých kodifikací, které by mezinárodní společenství v dostatečné míře neuznávalo. Stejně jako v čl. 7 odst. 2 Vídeňské úmluvy o mezinárodní koupi zboží je uvedeno, jak postupovat, pokud některé aspekty právních předpisů pro smlouvy nejsou výslovně vyřešeny zvolenými statutárními předpisy.

Odstavec 4 se zaměřuje na možnost „obcházení zákona“, kdy se mají použít nejen mezinárodní imperativní ustanovení ve smyslu článku 8, ale rovněž imperativní normy ve smyslu vnitrostátního práva určitého právního systému. Na základě odstavce 5 se má předejít obcházení práva Společenství.

Článek 4 – Rozhodné právo při neexistenci volby práva

Je zachováno pravidlo úmluvy týkající se použití práva obvyklého bydliště strany, která plní předmět smlouvy, ale navrhované změny mají za cíl posílit právní jistotu díky přeměně pouhých předpokladů na pevná pravidla na jedné straně a zrušení ustanovení o výjimce na straně druhé. Totiž vzhledem k tomu, že základem nástroje je možnost svobodné volby, je vhodné, aby normy použitelné při neexistenci volby práva byly co možná nejpřesnější a nejpředvídatelnější, aby se strany mohly rozhodnout, zda tuto možnost uplatní.

Pokud jde o řešení zvolená pro různé kategorie smluv, diskutována byla pouze řešení navržená v bodech g) a h), jež byla rovněž předmětem soudních rozhodnutí v členských státech, pokud jde o určení předmětu plnění smlouvy. Zvolená řešení jsou založena na tom, že hmotné právo Společenství má chránit uživatele franšízy a distributora jakožto slabé strany.

Odstavec 2 zachovává kritérium „předmětu plnění smlouvy“ v případě smluv, pro něž odstavec 1 nestanoví zvláštní pravidlo, například pro složité smlouvy, které není snadné zařadit, nebo pro smlouvy, na jejichž základě si strany poskytují vzájemná plnění, jež mohou být považována za předmět plnění.

Odstavec 1 navrhuje novou jednoduchou a předvídatelnou kolizní normu spočívající v pouhém uplatnění práva obvyklého bydliště spotřebitele, aniž by se podstatně změnil prostor pro jednání obchodníků při koncipování smluv. Řešení úmluvy bylo totiž v rámci zelené knihy podrobena mnoha kritickým hlasům, neboť často vede k smíšené právní úpravě, kdy se uplatňují souběžně právní předpisy obchodníka a imperativní ustanovení spotřebitelských právních předpisů. V případě sporu toto komplexní řešení s sebou nese dodatečné náklady řízení, které jsou tím méně odůvodněné, neboť se ve spotřebitelských sporech jedná často o malé částky. Pro předejití roztržité právní úpravě existují pouze dvě řešení, tj. plné uplatnění právních předpisů obchodníka nebo právních předpisů spotřebitele, přičemž pouze právní předpisy spotřebitele jsou slučitelné s vysokou úrovní ochrany spotřebitele, kterou vyžaduje Smlouva. Zdá se, že takové řešení je spravedlivé i z hospodářského hlediska: zatímco spotřebitel nakupuje za hranicemi státu pouze výjimečně, většina obchodníků, kteří se věnují přeshraničnímu obchodu, může rozložit náklady spjaté s prostudováním jiných právních předpisů do mnoha operací. Tímto řešením se v praxi podstatně nemění obchodníková situace, pro něhož je při koncipování standardní smlouvy obtížné dodržet imperativní ustanovení právních předpisů v zemi spotřeby; již podle úmluvy se jedná o imperativní ustanovení země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště. Pokud jde o další ustanovení, která si strany mohou koncipovat podle svého, i nadále platí pravidlo, že strany si každopádně mohou smlouvu vypracovat podle svého; není tudíž příliš důležité, aby tato ustanovení byla upravena právními předpisy jedné nebo druhé strany.

Odstavec 2 upřesňuje podmínky použití zvláštní normy. První věta připomíná, že smluvním partnerem spotřebitele je podle upřesněného pojetí Soudního dvora obchodník. Jak bylo požadováno ve velké většině příspěvků do zelené knihy, druhá věta nahrazuje podmínky čl. 5 odst. 2 a 4 písm. b) úmluvy kritériem „zaměřené činnosti“, která je již uvedena v článku 15 nařízení „Brusel I“, aby byl zohledněn vývoj technologií uvádění na trh na dálku, aniž by se tím podstatně změnila oblast působnosti zvláštní normy. Při přijímání nařízení „Brusel I“ společné prohlášení Rady a Komise¹¹ upřesnilo, že pro použití ustanovení na ochranu spotřebitele nestačí, aby podnik zaměřoval své činnosti na členský stát, v němž má spotřebitel bydliště: je rovněž třeba, aby smlouva byla předtím uzavřena v rámci těchto činností. „Pouhá skutečnost, že internetové stránky jsou přístupné, nepostačuje k tomu, aby se použil článek 15, je rovněž třeba, aby tyto internetové stránky vybízely k uzavírání smluv na dálku a aby předtím skutečně byla nějaká smlouva jakýmkoli prostředky uzavřena na dálku. V tomto ohledu jazyk nebo použitá měna na internetových stránkách nejsou podstatným faktorem.“ Internetové stránky uvedené v tomto prohlášení nemusí nezbytně být „interaktivními“ stránkami: rovněž cílem internetových stránek vybízejících k zaslání objednávky faxem je uzavření smluv na dálku. Naopak internetové stránky, které poskytují spotřebitelům z celého světa informace o určitém výrobku a které jej poté s cílem uzavřít smlouvu odesílají na místního distributora nebo zprostředkovatele, nemají za cíl uzavření smlouvy na dálku. V rozporu s čl. 5 odst. 2 úmluvy navrhované nařízení již nevyžaduje, aby spotřebitel uskutečnil nezbytné úkony směřující k uzavření smlouvy v zemi, v níž má obvyklé bydliště; taková podmínka v případě smluv uzavíraných přes internet již nemá smysl. Naopak poslední věta uvedeného odstavce zavádí ochrannou doložku pro obchodníka, když například svolil k uzavření smlouvy se spotřebitelem, který lhal o místě svého obvyklého bydliště; v případě smlouvy uzavřené přes internet je na obchodníkovi, aby se ujistil, že prostřednictvím jeho standardního formuláře lze určit spotřebitelovo místo bydliště.

¹¹ K nahlédnutí na internetové adrese: http://europa.eu.int/comm/justice_home/unit/civil/justciv_conseil/justciv_fr.pdf.

Navrhované nařízení již neobsahuje seznam smluv, na něž se použije zvláštní norma; v důsledku toho je jeho věcná působnost rozšířena na všechny smlouvy se spotřebiteli kromě těch smluv, které jsou odstavcem 3 výslovně vyňaty.

Článek 6 – Individuální pracovní smlouvy

Zásadní pravidlo odst. 2 písm. a) bylo doplněno slovy „země, z níž...“, aby byla zohledněna judikatura SDES ve vztahu k článku 18 nařízení „Brusel I“ a k jeho širokému pojetí obvyklého místa výkonu práce. Tato změna umožní například použít tuto normu na pracovníky na palubě letadel, existuje-li stálá základna, z níž je práce organizována a kde tito pracovníci vykonávají další povinnosti vůči zaměstnavateli (registrace, kontrola bezpečnosti). Odstavec 2 písm. b) se bude tedy používat méně často. Znění poskytuje další údaje, aby bylo možné určit, zda zaměstnanec vyslaný do zahraničí je tam dočasně zaměstnán; nepřináší však jasné vymezení. Na základě této změny by měl soud zohledňovat záměry smluvních stran.

Článek 7 – Smlouvy uzavřené prostřednictvím zprostředkovatele

Ze tří právních vztahů, které vznikají na základě smlouvy uzavřené prostřednictvím zprostředkovatele, tj. vztah mezi zastupovanou stranou a zprostředkovatelem, mezi zprostředkovatelem a třetí stranou a mezi zastupovanou stranou a třetí stranou, se úmluva vztahuje pouze na první dva zmíněné vztahy. Otázka pravomocí zprostředkovatele byla vyňata na základě čl. 1 odst. 2 písm. f); důvodem pro toto vynětí je jak rozdílnost vnitrostátních kolizních norem v době, kdy se úmluva vyjednávala, tak existence Haagské úmluvy ze dne 14. března 1978 o právu použitelném na smlouvy uzavřené zprostředkovateli. Jelikož tuto úmluvu podepsaly a/nebo ratifikovaly pouze tři členské státy a jelikož podoby řešení na vnitrostátní úrovni se sblížily, toto vynětí již není vhodné. Navrhované nařízení slučuje do jednoho článku všechny normy týkající se právních vztahů, které vznikají ze smluv o zastoupení.

Článek 8 – Imperativní ustanovení

Odstavec 1 navrhuje definici mezinárodních imperativních ustanovení ve smyslu článku 8, který se opírá o judikaturu Soudního dvora ve věci *Arblade*.¹² Bod 31 odůvodnění tohoto rozsudku připomíná, že příslušnost vnitrostátních norem ke kategorii imperativních právních předpisů neznamená, že nemají být v souladu s ustanoveními Smlouvy: odůvodnění na základě takových vnitrostátních právních předpisů mohou být právem Společenství zohledněna pouze jako výjimky ze svobod Společenství, které jsou stanoveny Smlouvou. Odstavec 3 upřesňuje kritéria, která může soud zohlednit při rozhodování, zda použije imperativní ustanovení jiného členského státu. Vzhledem k tomu, že odpovědi na zelenou knihu umožnily určit rozhodnutí, v nichž se odkazovalo na zahraniční imperativní ustanovení, a to i v těch členských státech, které vyjádřily výhrady ohledně čl. 7 odst. 1 úmluvy, se zdá, že užitečnost tohoto pravidla je potvrzena tím spíše, že nařízení „Brusel I“ občas určuje alternativní příslušnost; ve skutečném evropském prostoru spravedlnosti se jeví tedy jako zásadní, aby dožádaný soud mohl zohlednit imperativní ustanovení jiného členského státu, který vykazuje úzkou spojitost se sporem a na jehož soudy by se byl navrhovatel rovněž mohl obrátit.

Článek 10 – Formální platnost smluv

¹² SDES, 23.11.1999, věc C-369/96 a C-374/96.

Vzhledem k zvyšujícímu se počtu smluv uzavíraných na dálku se pravidla v oblasti formální platnosti smluv jeví jako příliš restriktivní. Pro usnadnění formální platnosti smluv a jednostranných aktů se zavádějí další alternativní kolizní kritéria. Zvláštní pravidla pro smlouvy uzavřené prostřednictvím zprostředkovatele byla včleněna do odstavců 1 a 2.

Článek 13 – Postoupení pohledávky a smluvní subrogace

Postoupení pohledávky a smluvní subrogace, jež plní podobnou hospodářskou funkci, jsou nyní upraveny ve stejném článku. Odstavec 3 zavádí novou kolizní normu týkající se možnosti podat námitku na postoupení pohledávky třetím osobám; jedná se o řešení, které doporučuje velká většina odpovědí a které bylo rovněž přijato v rámci Úmluvy UNCITRAL z roku 2001 o postoupení pohledávek v mezinárodním obchodě.

Článek 14 – Zákonná subrogace

Na smluvní subrogaci se nyní vztahuje článek 13, a tak je článek 14 vyhrazen zákonné subrogaci, která je vyžadována například v případě, kdy jsou na pojistitele, který odškodnil oběť škody, postoupena práva oběti vůči původci škody. Ve změně jsou zohledněny práce Rady a Evropského parlamentu na návrhu „Řím II“, jejichž cílem je srozumitelněji vysvětlit tento nástroj, který v některých právních systémech není znám.

Článek 15 – Větší počet dlužníků

Ve změně jsou zohledněny zmíněné práce Rady a Parlamentu tak, aby subrogace a větší počet dlužníků byly upraveny dvěma odlišnými pravidly a aby byla jednodušeji vyložena kolizní norma týkající se většího počtu dlužníků. Poslední věta má upřesnit situaci dlužníka, kterému je poskytována zvláštní ochrana.

Článek 16 – Zákonné vyrovnání

Příspěvky potvrdily analýzu zelené knihy, pokud jde o užitečnost pravidla pro zákonné vyrovnání, přičemž bylo upřesněno, že smluvní vyrovnání z definice podléhá obecným pravidlům článků 3 a 4. Přijaté řešení má usnadnit vyrovnání, přičemž se bude dbát na oprávněná očekávání osoby, která k vyrovnání nedala podnět.

Článek 18 – Určení místa obvyklého bydliště

Na základě návrhu „Řím II“ je v článku 18 vymezen pojem „obvyklé bydliště“, zejména pokud jde o právnické osoby.

Článek 21 – Státy s více právními systémy

Je-li některý stát složen z více územních jednotek, z nichž každá má vlastní právní normy upravující smluvní závazkové vztahy, použije se toto nařízení i pro případy kolizí právních předpisů mezi těmito územními jednotkami, aby byla zaručena předvídatelnost, právní jistota a jednotné používání evropských norem na jakoukoli situaci, ve které se bude jednat o kolizi právních předpisů.

Článek 22 – Vztah k jiným ustanovením práva Společenství

Stejně jako článek 20 úmluvy upřesňuje článek 22 vztah k jinými ustanovením právních předpisů Společenství. Písmeno a) se týká kolizních norem obsažených v aktech sekundárních

právních předpisů Společenství týkajících se zvláštních oblastí, které jsou uvedeny v příloze 1. Účelem písmene b) je zajistit jednotnost s případným volitelným nástrojem, který by mohl být vypracován v rámci projektu „Evropské smluvní právo“. Vztah navrhovaného nařízení k pravidlům pro podporu řádného fungování vnitřního trhu je upraven v písmenu c).

Článek 23 – Vztah k stávajícím mezinárodním úmluvám

Účelem navrhovaných změn je najít spravedlivou rovnováhu mezi dodržováním mezinárodních závazků členských států na jedné straně a cílem vytvořit skutečný evropský prostor spravedlnosti na straně druhé při současném zvyšování transparentnosti platného právního režimu, a to díky zveřejnění úmluv, jejichž smluvními stranami členské státy jsou. Odstavec 2 uvádí zásadní pravidlo, podle něhož platné mezinárodní úmluvy mají před navrhovaným nařízením přednost. Zavádí však výjimku pro případ, kdy se všechny věcné aspekty situace nalézají v době uzavírání smlouvy v jednom nebo více členských státech. Situace, kdy vedle sebe existují dva režimy, tj. používání pravidel úmluv v případě členských států, které je ratifikovaly, a používání norem navrhovaného nařízení v případě ostatních, by byla v rozporu s řádným fungováním vnitřního trhu. Odstavec 3 se týká zejména dvoustranných úmluv uzavřených mezi novými členskými státy.

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY**o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)**

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na čl. 61 písm. c) a čl. 67 odst. 5 druhou odrážku této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise¹³,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru¹⁴,

v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy¹⁵,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Evropská unie si stanovila za cíl udržovat a rozvíjet prostor svobody, bezpečnosti a práva. Za tímto účelem musí Společenství zejména přijmout v míře, která je nezbytná pro řádné fungování vnitřního trhu, opatření v oblasti soudní spolupráce v občanskoprávních věcech s přeshraničním prvkem, přičemž cílem těchto opatření mimo jiné bude podpořit slučitelnost norem, která se v členských státech použijí v oblasti kolize práva.
- (2) S cílem účinně provádět ustanovení Amsterodamské smlouvy přijala Rada ve složení ministrů spravedlnosti a vnitra dne 3. prosince 1998 akční plán o tom, jak nejlépe provádět ustanovení Amsterodamské smlouvy týkající se vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva¹⁶, který upřesňuje význam slučitelnosti kolizních norem pro uskutečnění cíle vzájemného uznávání soudních rozhodnutí; Rada při této příležitosti rovněž vyzvala k případné revizi některých ustanovení Úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy vzhledem k tomu, že zvláštní ustanovení o normách pro kolize práva jsou obsažena v jiných nástrojích Společenství.
- (3) Na svém zasedání v Tampere ve dnech 15. a 16. října schválila Evropská rada zásadu vzájemného uznávání soudních rozhodnutí jako prioritní záležitost při vytváření evropského prostoru práva. Program opatření pro provádění zásady vzájemného uznávání rozhodnutí v občanskoprávních a obchodních věcech¹⁷ upřesňuje, že opatření pro harmonizaci kolizních norem představují doprovodná opatření, která usnadňují

¹³ Úř. věst. C ze dne , s. .

¹⁴ Úř. věst. C ze dne , s. .

¹⁵ Úř. věst. C ze dne , s. .

¹⁶ Úř. věst. C 19, 23.01.1999, s. 1.

¹⁷ Úř. věst. C 12, 15.1.2001, s. 1.

provádění této zásady. Evropská rada¹⁸ nedávno v Haagském programu připomněla, že práce v oblasti kolizních norem pokud jde o smluvní závazky by měly rozhodným způsobem pokračovat.

- (4) S cílem zamezit narušení hospodářské soutěže mezi občany Společenství a podpořit předvídatelnost výsledku sporů, právní jistotu a vzájemné uznávání rozhodnutí řádné fungování vnitřního trhu vyžaduje, aby se pro kolizní normy platné v členských státech používaly stejné vnitrostátní právní předpisy bez ohledu na dožádaný soud. Ze stejného důvodu je třeba, aby došlo k větší harmonizaci mezi všemi třemi nástroji, tj. mezi tímto nařízením, nařízením Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech („Brusel I“)¹⁹ a nařízením Parlamentu a Rady (ES) č. [...] o právu rozhodném pro nesmluvní závazkové vztahy („Řím II“).
- (5) Pro zajištění průhlednosti právních předpisů Společenství je třeba, aby co největší počet kolizních norem byl sloučen do jednoho nástroje nebo, nebude-li tomu tak, aby toto nařízení obsahovalo seznam zvláštních norem, které jsou stanoveny v odvětvových nástrojích.
- (6) Oblast působnosti nařízení musí být stanovena tak, aby byla zajištěna jednotnost s nařízením 44/2001/ES a nařízením Parlamentu a Rady (ES) č. [...] o právu rozhodném pro nesmluvní závazkové vztahy („Řím II“).
- (7) Možnost svobodné volby, kterou smluvní strany mají při výběru použitelných právních předpisů, musí být základem systému kolizních norem v oblasti smluvních závazků.
- (8) Pro přispění k obecnému cíli nástroje, kterým je právní jistota v evropském prostoru spravedlnosti, musí kolizní normy vykazovat vysoký stupeň předvídatelnosti. Soud však musí mít možnost volného uvážení, aby v omezeném počtu hypotetických případů určil právo, které má k situaci nejužší vazbu.
- (9) Pokud jde o smlouvy uzavřené se stranami, které jsou pokládány za slabé, je vhodné je chránit kolizními normami, které jsou příznivější vůči jejich zájmům než obecné normy.
- (10) Pokud jde zejména o spotřebitelské smlouvy, musí kolizní norma umožnit snížit náklady na urovnání sporů, jež jsou často nízké hodnoty, a musí zohlednit vývoj technologií uvádění na trh na dálku. Sladění s nařízením 44/2001/ES na jedné straně vyžaduje, aby byl učiněn odkaz na pojem „zaměřené činnosti“ jakožto podmínku pro použití normy na ochranu spotřebitele a na druhé straně, aby tento pojem byl shodně vyložen v obou zněních, přičemž se uvede, že společné prohlášení²⁰ Rady a Komise týkající se článku 15 nařízení 44/2001/ES upřesňuje, že pro použití čl. 15 odst. 1 písm. c) „*nestačí, aby podnik zaměřil své činnosti na členský stát, v němž má spotřebitel bydliště, nebo na více států, mezi nimiž je i tento členský stát, je rovněž třeba, aby smlouva předtím byla uzavřena v rámci těchto činností*“. Uvedené

¹⁸ Příloha 1 k závěrům z předsednictví v Radě ze dne 5.11.2004.

¹⁹ Úř. věst. L 12, 16.1.2001, s. 1. Nařízení naposledy pozměněné nařízením 2245/2004/ES (Úř. věst. L 381, 28.12.2004, s. 10).

²⁰ K nahlédnutí na internetové adrese:
http://europa.eu.int/comm/justice_home/unit/civil/justciv_conseil/justciv_fr.pdf.

prohlášení rovněž připomíná, že „*pouhá skutečnost, že internetové stránky jsou přístupné, nepostačuje k tomu, aby se použil článek 15, je rovněž třeba, aby tyto internetové stránky vybízely k uzavírání smluv na dálku a aby předtím skutečně byla nějaká smlouva jakýmkoli prostředky uzavřena na dálku. V tomto ohledu jazyk nebo použitá měna na internetových stránkách nejsou podstatným faktorem*“.

- (11) V oblasti individuálních pracovních smluv musí být na základě kolizní normy možné určit nehledě k vnějším znakům těžiště pracovního vztahu. Touto normou není dotčeno použití imperativních ustanovení země, do které je pracovník vyslán v souladu se směrnicí 96/71/ES ze dne 16. prosince 1996 o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb²¹.
- (12) V oblasti smluv uzavřených zprostředkovateli je třeba zavést kolizní normy vztahující se na tři právní vztahy, které při této příležitosti vznikají mezi zastupovaným, zprostředkovatelem a třetí stranou. Smlouva uzavřená mezi zastupovaným a třetí stranou i nadále podléhá obecným pravidlům tohoto nařízení.
- (13) Dodržování veřejného pořádku v členských státech vyžaduje zvláštní normy pro imperativní ustanovení a pro výjimku z veřejného pořádku. Při používání těchto norem se musí dodržovat ustanovení Smlouvy.
- (14) Právní jistota vyžaduje, aby bylo jasně vymezeno obvyklé sídlo, zejména v případě právnických osob. V rozporu s čl. 60 odst. 1 písm. c) nařízení 44/2001/ES, který nabízí tři kritéria, se musí kolizní norma omezit na jediné kritérium, jinak by bylo nadále nemožné, aby smluvní strany stanovily rozhodné právo pro svou situaci.
- (15) Je třeba upřesnit vztah mezi tímto nařízením a některými jinými ustanoveními právních předpisů Společenství.
- (16) Dodržování mezinárodních závazků přijatých členskými státy dokazuje, že nařízením nejsou dotčeny úmluvy, jejichž jsou členské státy smluvními stranami a které se vztahují na zvláštní oblasti. Pokud se však všechny věcné aspekty situace nalézají na území Unie, bylo by použití některých mezinárodních úmluv, jejichž smluvními stranami jsou pouze některé členské státy, v rozporu s cílem vytvořit skutečný evropský prostor práva. Je tudíž vhodné použít normu uvedenou v tomto nařízení. Pro zajištění větší průhlednosti mezinárodních úmluv, které jsou v této oblasti platné, by Komise na základě informací předaných členskými státy měla v *Úředním věstníku Evropské unie* zveřejnit seznam příslušných úmluv.
- (17) Jelikož cíle navrženého opatření, totiž přijetí jednotných pravidel pro právo rozhodné pro smluvní závazkové vztahy s cílem zajistit lepší předvídatelnost soudních rozhodnutí v této oblasti, nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, a může jej být proto z důvodu rozsahu a účinků opatření lépe dosaženo na úrovni Společenství, může Společenství přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity podle článku 5 Smlouvy. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nařízení, které posiluje právní jistotu, aniž by se tím vyžadovala harmonizace věcných norem vnitrostátních právních předpisů, nepřekračuje rámec toho, co je pro dosažení tohoto cíle nezbytné.

²¹ Úř. věst. L 18, 21.1.1997, s. 1.

- (18) [Irsko a Spojené království v souladu s článkem 3 Protokolu o postavení Spojeného království a Irska, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a Smlouvě o založení Evropského společenství, oznámily své přání účastnit se přijímání a používání tohoto nařízení. / Irsko a Spojené království se v souladu s články 1 a 2 Protokolu o postavení Irska a Spojeného království, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a Smlouvě o založení Evropského společenství, neúčastní přijímání tohoto nařízení, a proto pro ně není závazné ani použitelné.]
- (19) Dánsko se v souladu s články 1 a 2 Protokolu o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a Smlouvě o založení Evropského společenství, neúčastní přijímání tohoto nařízení, a proto pro ně není závazné ani použitelné,

PŘIJALY TOTO NAŘÍZENÍ:

Kapitola I – Oblast působnosti

Článek 1 – Věcná působnost

1. Toto nařízení se použije v situacích kolize práva na smluvní závazkové vztahy týkající se občanskoprávních a obchodních věcí.

Nepoužije se zejména na daňové, celní a správní věci.

2. Toto nařízení se nevztahuje na:

- a) otázky týkající se osobního stavu, způsobilosti fyzické osoby k právům a právním úkonům, s výhradou článku 12;
- b) závazky vyplývající z rodinných vztahů nebo ze vztahů, které v souladu s právními předpisy, které se na ně vztahují, mají podobné účinky, a to včetně vyživovací povinnosti;
- c) závazky vyplývající z majetkových vztahů mezi manželi nebo z vlastnických vztahů, které v souladu s právními předpisy, které se na ně vztahují, mají podobné účinky jako manželství, a to včetně dědění ze závěti;
- d) závazkové vztahy vyplývající ze směnek, šeků, dlužních úpisů a jiných převoditelných cenných papírů, pokud závazky z těchto jiných převoditelných cenných papírů vyplývají z jejich převoditelnosti;
- e) rozhodčí smlouvy a dohody o volbě soudu;
- f) otázky upravené právem obchodních společností, sdružení a právnických osob týkající se například založení, způsobilosti k právům a právním úkonům, vnitřní organizace a likvidace obchodních společností, sdružení a právnických osob a osobní zákonné odpovědnosti jejich společníků a orgánů za dluhy společnosti, sdružení nebo právnické osoby a otázku, zda určitý orgán společnosti, sdružení nebo právnické osoby může zavázat společnost, sdružení nebo právnickou osobu vůči třetím stranám;

- g) zakládání trustů a vztahy mezi zakladateli trustu, správci trustu a oprávněnými osobami;
- h) dokazování a soudní řízení s výhradou článku 17;
- i) závazky vyplývající z předmluvního vztahu.

3. V tomto nařízení se „členským státem“ rozumějí všechny členské státy s výjimkou Dánska [, Irska a Spojeného království].

Článek 2 – Použití práva třetí země

Právo určené na základě tohoto nařízení se použije i v případě, že se nejedná o právo členského státu.

Kapitola II – Jednotné normy

Článek 3 – Možnost svobodné volby

1. Aniž jsou dotčeny články 5, 6 a 7, řídí se smlouva právem, které si strany zvolí.

Volba může být vyjádřena výslovně nebo vyplývat s dostatečnou jistotou z ustanovení smlouvy, z jednání stran nebo okolností případu. Pokud se strany dohodly na soudu nebo soudech určitého členského státu, které budou řešit spory týkající se smlouvy, které vznikly nebo mohou vzniknout, má se za to, že strany rovněž zvolily právní předpisy tohoto členského státu.

Touto volbou mohou strany určit právní předpisy, které se použijí na celou smlouvu nebo pouze na její část.

2. Strany si mohou rovněž zvolit jako rozhodné právo zásady a normy hmotného závazkového práva; uvedené zásady a normy musí být uznávány na mezinárodní úrovni i na úrovni Společenství.

Nicméně otázky týkající se oblastí, které jsou upraveny těmito zásadami nebo normami a které jimi nejsou výslovně vyřešeny, budou vyřešeny podle obecných zásad, z nichž vycházejí, nebo, pokud takové zásady neexistují, podle rozhodného práva při neexistenci volby ve smyslu tohoto nařízení.

3. Strany se mohou kdykoli dohodnout, že se smlouva bude řídit jiným právem, než kterým se dosud řídila v důsledku předchozí volby podle tohoto článku nebo na základě jiných ustanovení tohoto nařízení. Žádná změna v určení rozhodného práva, ke které dojde po uzavření smlouvy, se podle článku 10 nedotýká formální platnosti smlouvy a nejsou jí dotčena práva třetích osob.

4. V případě, že všechny ostatní okolnosti v okamžiku volby souvisejí pouze s jedinou zemí, nesmí být skutečností, že si strany podle odstavců 1 nebo 2 zvolily cizí právo, ať již je volba práva spojena s volbou zahraničního soudu či nikoli, dotčeno použití ustanovení, od nichž se podle práva dotyčné země nelze smlouvou odchýlit („imperativní ustanovení“).

5. Pokud si strany zvolí právo nečlenského státu, nemůže být touto volbou dotčeno použití imperativních ustanovení právních předpisů Společenství, pokud by byly použitelné pro daný případ.

6. Existence a platnost souhlasu stran s volbou rozhodného práva se určuje v souladu s články 9, 10 a 12.

Článek 4 – Rozhodné právo při neexistenci volby práva

1. Nebylo-li právo rozhodné zvoleno podle článku 3, je pro následující smlouvy určeno takto:

- a) kupní smlouva se řídí právem země, v níž má prodávající obvyklé bydliště;
- b) smlouva o poskytování služeb se řídí právem země, v níž má poskytovatel služby obvyklé bydliště;
- c) smlouva o přepravě se řídí právem země, v níž má přepravce obvyklé bydliště;
- d) smlouva, jejímž předmětem je věcné právo k nemovitosti nebo právo užívání nemovitosti, se řídí právem země, ve které se nemovitost nachází;
- e) odchylně od písmene d) se pronájem nemovitosti pro dočasné osobní užívání na dobu nejvýše šesti po sobě jdoucích měsíců řídí právem země, v níž má vlastník obvyklé bydliště, pokud je nájemce fyzickou osobou a pokud má své obvyklé bydliště ve stejné zemi;
- f) smlouva týkající se duševního nebo průmyslového vlastnictví se řídí právem země, v níž osoba, která převádí nebo uděluje práva, má obvyklé bydliště;
- g) franšizová smlouva se řídí právem země, v níž má osoba, jíž je franšíza udělena, obvyklé bydliště;
- h) smlouva o distribuci se řídí právem země, v níž má distributor obvyklé bydliště.

2. Smlouvy, které nejsou uvedeny v odstavci 1, se řídí právem země, v níž má strana, která je povinna plnit předmět smlouvy, v době uzavření smlouvy obvyklé bydliště. Není-li možné určit předmět plnění, řídí se smlouva právem země, s níž nejúžeji souvisí.

Článek 5 – Spotřebitelské smlouvy

1. Spotřebitelské smlouvy se podle vymezení a podmínek stanovených v následujícím odstavci řídí právem členského státu, v němž má spotřebitel obvyklé bydliště.

2. Odstavec 1 se použije pro smlouvy uzavřené fyzickou osobou, spotřebitelem, který má obvyklé bydliště v členském státě, za účelem, který nelze považovat za výkon povolání nebo živnostenské činnosti, s jinou osobou, obchodníkem, který jedná v rámci výkonu svého povolání nebo živnostenské činnosti.

Použije se za podmínky, že smlouva byla uzavřena s obchodníkem, který vykonává povolání nebo živnostenskou činnost v členském státě, v němž má spotřebitel obvyklé bydliště, nebo

který všemi prostředky zaměřuje tyto činnosti na tento členský stát nebo na více zemí, mezi nimiž je i tento členský stát, a že smlouva spadá do rámce těchto činností, ledaže by obchodník neznal místo spotřebitelova obvyklého bydliště a tato neznalost není způsobena jeho nedbalostí.

3. Odstavec 1 se nepoužije pro tyto smlouvy:

- (a) smlouvy o poskytování služeb, mají-li být služby spotřebiteli poskytnuty výlučně v zemi odlišné od země jeho obvyklého bydliště;
- (b) přepravní smlouvy, které jsou odlišné od smluv týkajících se souborných služeb pro cesty ve smyslu směrnice 90/314/EHS ze dne 13. června 1990;
- (c) smlouvy, jejichž předmětem je věcné právo k nemovitosti nebo právo k užívání nemovitosti a které jsou odlišné od smluv, jejichž předmětem je právo k dočasnému užívání nemovitosti ve smyslu směrnice 94/47/ES ze dne 26. října 1994.

Článek 6 – Individuální pracovní smlouvy

1. Bez ohledu na článek 3 nesmí být zaměstnanec v případě individuální pracovní smlouvy v důsledku volby rozhodného práva stranami zbaven ochrany, kterou mu poskytují imperativní ustanovení práva, které by bylo použito podle tohoto článku v případě neexistence volby rozhodného práva.

2. Nebylo-li právo rozhodné zvoleno podle článku 3, individuální pracovní smlouva se řídí:

- (a) právem země, v níž nebo z níž zaměstnanec při plnění smlouvy obvykle vykonává svoji práci. Nepovažuje se za změnu místa obvyklého výkonu práce, když zaměstnanec dočasně vykonává svou práci v jiné zemi. Výkon práce v jiné zemi se pokládá za dočasný, když se má za to, že po splnění svého úkolu v zahraničí se zaměstnanec opět ujme své práce v původní zemi. Uzavření nové pracovní smlouvy s původním zaměstnavatelem nebo se zaměstnavatelem ze stejné skupiny společností jako původní zaměstnavatel nevylučuje, aby zaměstnanec dočasně vykonával svou práci v jiné zemi;
- (b) pokud zaměstnanec obvykle nevykonává svou práci ve stejné zemi nebo ze stejné země nebo pokud obvykle vykonává svou práci na území, které nepodléhá státní suverenitě, právem země, v níž se nachází provozovna, u které je zaměstnán.

3. Právo určené odstavcem 2 se nemusí použít, vyplývá-li ze všech okolností, že pracovní smlouva úžeji souvisí s jinou zemí; v takovém případě se použije právo této jiné země.

Článek 7 – Smlouvy uzavřené prostřednictvím zprostředkovatele

1. Nebylo-li právo rozhodné zvoleno podle článku 3, smlouva mezi zastupovaným a zprostředkovatelem se řídí právem země, v níž má zprostředkovatel obvyklé bydliště, pokud

zprostředkovatel vykonává nebo má vykonávat svou hlavní činnost v zemi, v níž má zastupovaný obvyklé bydliště, použije se v takovém případě právo této země.

2. Vztah mezi zastupovaným a třetími osobami vyplývající ze skutečnosti, že zprostředkovatel jednal při výkonu svých pravomocí nad rámec svých pravomocí nebo bez pravomocí, se řídí právem země, v níž měl zprostředkovatel při zmíněném jednání obvyklé bydliště. Rozhodným právem je však právo té země, v níž zprostředkovatel jednal, pokud zastupovaný, jehož jménem zprostředkovatel jednal, nebo třetí osoba mají obvyklé bydliště v této zemi nebo pokud zprostředkovatel v ní jednal na burze nebo se účastnil veřejné dražby.

3. Odchylně od odstavce 2, pokud právo rozhodné pro vztah, na nějž se vztahuje uvedený odstavec, bylo písemně určeno zastupovaným nebo třetí osobou a druhá strana toto určení výslovně přijala, použije se takto určené právo.

4. Právem určeným v odstavci 2 se řídí rovněž vztah mezi zprostředkovatelem a třetí osobou vyplývající ze skutečnosti, že zprostředkovatel jednal při výkonu svých pravomocí nad rámec svých pravomocí nebo bez pravomocí.

Článek 8 – Imperativní ustanovení

1. Má se za to, že dodržování imperativních ustanovení je pro stát při ochraně jeho politického, společenského a hospodářského uspořádání zásadní do té míry, že se vyžaduje jejich použití na jakoukoli situaci, která spadá do jejich oblasti působnosti bez ohledu na to, jaké je podle tohoto nařízení rozhodné právo pro smlouvu.

2. Ustanoveními tohoto nařízení nebude moci být dotčeno použití imperativních ustanovení dožádaného soudu.

3. Bude rovněž možné uplatňovat imperativní ustanovení jiné země, než je země zvoleného rozhodného práva a se kterou situace úzce souvisí. Při rozhodování, zda se tato ustanovení mají uplatnit, soud v souladu s vymezením odstavce 1 zohlední jejich povahu a jejich účel a rovněž důsledky, které by vyplývaly z jejich použití nebo nepoužití, na cíl dotyčných imperativních ustanovení a na smluvní strany.

Článek 9 – Souhlas stran a věcná platnost

1. Existence a platnost smlouvy nebo některého ustanovení smlouvy se určuje podle práva, které by se na základě tohoto nařízení použilo, kdyby byla smlouva nebo ustanovení smlouvy platné.

2. Vyplývá-li však z okolností, že by nebylo přiměřené určovat účinky chování strany podle práva uvedeného v odstavci 1, může se strana za účelem zjištění, že neprojevila souhlas, odvolat na právo země, v níž se nachází její obvyklé bydliště.

Článek 10 – Formální platnost smlouvy

1. Smlouva je formálně platná, pokud splňuje formální náležitosti práva, kterým se podle tohoto nařízení věcně řídí nebo formální náležitosti práva země, v níž se nachází jedna

nebo druhá strana nebo její zmocněnec při jejím uzavírání, nebo formální náležitosti práva země, v níž jedna nebo druhá strana má v té době obvyklé bydliště.

2. Jednostranný právní úkon, který se týká již uzavřené nebo zamýšlené smlouvy, je formálně platný, splňuje-li formální náležitosti podle práva, které se na smlouvu použije nebo které by se na ni použilo podle tohoto nařízení, nebo práva země, v níž byl tento úkon učiněn, nebo práva země, v níž osoba, která jej vypracovala, měla v té době obvyklé bydliště.

3. Ustanovení odstavců 1 a 2 tohoto článku se nepoužijí na smlouvy, které spadají do oblasti působnosti článku 5. Forma těchto smluv se řídí podle práva země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště.

4. Bez ohledu na odstavce 1 až 3 tohoto článku se na smlouvu, jejímž předmětem je věcné právo k nemovitosti nebo právo užívání nemovitosti, vztahují imperativní ustanovení práva země, v níž se nemovitost nachází, která upravují formu, pokud se podle tohoto práva jedná o imperativní ustanovení ve smyslu článku 8 tohoto nařízení.

Článek 11 – Oblast působnosti práva rozhodného pro smlouvu

1. Právem rozhodným pro smlouvu se podle tohoto nařízení řídí zejména:

- (a) její výklad;
- (b) plnění závazků vyplývajících ze smlouvy;
- (c) důsledky úplného nebo částečného porušení těchto závazků včetně stanovení škody, jsou-li stanoveny právem v rámci pravomocí přiznaných soudu jeho procesním právem;
- (d) různé způsoby zániku závazku, včetně promlčení a zániku práv v důsledku uplynutí lhůty;
- (e) důsledky neplatnosti smlouvy.

2. Pokud jde o způsob plnění a opatření, jež musí věřitel učinit v případě vadného plnění, bere se v úvahu právo země, v níž se plnění uskutečňuje.

Článek 12 – Nezpůsobilost

Ve smlouvě uzavřené mezi osobami, které se nacházejí v téže zemi, se může fyzická osoba, která by byla způsobilá podle práva této země, odvolat na svou nezpůsobilost vyplývající z jiného práva pouze tehdy, pokud druhá smluvní strana o této nezpůsobilosti v době uzavření smlouvy věděla nebo o ní nevěděla z nedbalosti.

Článek 13 – Postoupení pohledávky a smluvní subrogace

1. Závazky mezi postupitelem a postupníkem a mezi osobou, která převezme práva věřitele splacením jeho pohledávky, a osobou, jíž jsou pohledávky splaceny, se řídí podle práva, které se na základě tohoto nařízení použije na smlouvu, kterou jsou vázáni.

2. Právo, jímž se řídí postoupená pohledávka, určuje převoditelnost pohledávky, vztah mezi postupníkem nebo mezi osobou, která převezme práva věřitele splacením jeho pohledávky, a dlužníkem, podmínky, za kterých může být postoupení uplatněno vůči dlužníkovi, a zprošťující účinek dlužníkovy plnění.

3. Možnost postoupení nebo subrogace třetím osobám se řídí právem země, v níž má postupitel nebo osoba, která převezme práva věřitele splacením jeho pohledávky, v době postoupení nebo převodu obvyklé bydliště.

Článek 14 – Zákonná subrogace

Je-li třetí osoba povinna uspokojit smluvní závazek věřitele, řídí se právo této třetí osoby na opravný prostředek proti dlužníku smluvního závazku právem, které se použije na povinnost této třetí osoby uspokojit věřitele.

Článek 15 – Větší počet dlužníků

Pokud má věřitel pohledávky u více dlužníků, kteří odpovídají společně, a pokud jeden z těchto dlužníků již věřitelé uspokojil, řídí se právo tohoto dlužníka uplatnit nárok vůči ostatním dlužníkům právem, které se použije na povinnost tohoto dlužníka vůči věřiteli. Pokud právo použitelné na povinnost dlužníka vůči věřiteli stanoví pravidla na jeho ochranu proti žalobám z odpovědnosti, může je rovněž uplatnit vůči ostatním dlužníkům.

Článek 16 – Zákonné vyrovnání

1. Zákonné vyrovnání se řídí právem použitelným na závazek, vůči kterému se uplatňuje vyrovnání.

Článek 17 – Dokazování

1. Právo rozhodné pro smlouvu podle tohoto nařízení se použije do té míry, v jaké pro smluvní závazkové vztahy stanoví pravidla pro použití právních domněnek nebo určení důkazních břemen.

2. Právní úkon může být prokázán jakýmkoli důkazem přípustným podle práva země, v níž má soud sídlo, nebo některého práva uvedeného v článku 10, podle kterého je právní úkon formálně platný, za předpokladu, že soud může tento důkaz provést.

Kapitola III – Jiná ustanovení

Článek 18 – Určení místa obvyklého bydliště

1. Pro účely tohoto nařízení se obvyklé sídlo obchodní společnosti, sdružení nebo právnické osoby nachází na místě jejího správního ústředí.

Je-li smlouva uzavřena v rámci pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny nebo pokud podle smlouvy musí být plnění poskytnuto takovou provozovnou, nachází se obvyklé sídlo na místě této provozovny.

2. Pro účely tohoto nařízení, pokud je smlouva uzavřena v rámci výkonu povolání fyzické osoby, nachází se její obvyklé bydliště na místě její provozovny.

Článek 19 – Vyloučení zpětné působnosti

Použitím práva země určeným na základě tohoto nařízení se rozumí použití v této zemi platných norem hmotného práva s výjimkou norem mezinárodního práva soukromého.

Článek 20 – Veřejný pořádek

Použití některé normy práva určeného na základě tohoto nařízení může být odmítnuto pouze za předpokladu, že je toto použití zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem země, v níž má soud sídlo.

Článek 21 – Státy s více právními systémy

Je-li některý stát složen z více územních jednotek, z nichž každá má vlastní právní normy upravující smluvní závazkové vztahy, považuje se každá územní jednotka pro účely určení rozhodného práva podle tohoto nařízení za zemi.

Článek 22 – Vztah k jiným ustanovením práva Společenství

Tímto nařízením není dotčeno použití nebo přijetí aktů orgánů Evropských společenství, které:

- (a) ve zvláštních oblastech upravují kolizní normy v oblasti smluvních závazkových vztahů; seznam takových v současné době platných aktů je uveden v příloze 1.
- (b) upravují smluvní závazkové vztahy a které se na základě dobré vůle stran použijí v situacích kolize práva;
- (c) stanoví pravidla pro podporu řádného fungování vnitřního trhu tak, aby se tato pravidla nemohla použít současně s právo určené normami mezinárodního práva soukromého.

Článek 23 – Vztah k stávajícím mezinárodním úmluvám

1. Členské státy nejpozději šest měsíců po vstupu tohoto nařízení v platnost Komisi předají seznam mnohostranných úmluv, které ve zvláštních oblastech upravují kolize práva v oblasti smluvních závazkových vztahů a jejichž jsou smluvními stranami. Komise zveřejní tento seznam v *Úředním věstníku Evropské unie* ve lhůtě šesti měsíců po jeho obdržení.

Členské státy poté Komisi oznámí jakékoli vypovězení těchto úmluv, které Komise zveřejní v *Úředním věstníku Evropské unie* ve lhůtě šesti měsíců po obdržení tohoto oznámení.

2. Tímto nařízením není dotčeno použití úmluv uvedených v odstavci 1. Pokud se však všechny věcné aspekty situace v době uzavírání smlouvy nalézají v jednom nebo více členských státech, má toto nařízení přednost před následujícími úmluvami:

- Haagská úmluva ze dne 15. června 1955 o právu použitelném na mezinárodní prodej zboží;
- Haagská úmluva ze dne 14. března 1978 o právu použitelném na zastoupení.

3. Toto nařízení má přednost rovněž před dvoustrannými mezinárodními úmluvami, jež jsou uzavřeny mezi členskými státy a jež jsou uvedeny v příloze II, pokud se vztahují na oblasti, které jsou upraveny tímto nařízením.

Kapitola IV – Závěrečná ustanovení

Článek 24 – Vstup v platnost a použití

Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Toto nařízení se použije od [jednoho roku po jeho vstupu v platnost].

Použije se na smluvní závazkové vztahy, které vznikly po jeho nabytí účinnosti. Pokud jde však o smluvní závazkové vztahy, které vznikly před nabytím účinnosti tohoto nařízení, toto nařízení se použije, pokud se na základě jeho norem použije stejné právo, které by se bylo použilo podle Římské úmluvy z roku 1980.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

V Bruselu dne [...].

*Za Evropský parlament
předseda/předsedkyně*

*Za Radu
předseda/předsedkyně*

Příloha I Seznam aktů uvedených v čl. 22 písm. a)

- Směrnice o navrácení kulturních statků neoprávněně vyvezených z území členského státu (směrnice 93/7/EHS ze dne 15. 3. 1993)
- Směrnice o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb (směrnice 71/1996/ES ze dne 16. 12. 1996)
- Druhá směrnice „o neživotním pojištění“ (směrnice 88/357/EHS ze dne 22. 6. 1988 doplněná a pozměněná směrnicemi 92/49/EHS a 2002/13/ES)
- Druhá směrnice „o životním pojištění“ (směrnice 90/619/EHS ze dne 8. 1. 1990 doplněná a pozměněná směrnicemi 92/96/EHS a 2002/12/ES)

Příloha II: Seznam dvoustranných úmluv uvedených v čl. 23 odst. 3

– [...]